

Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

HLAVA PRVÁ.

I.

V slabém světelném pruhu, jenž vycházel ze síně Valterovy hospody, vykročili do noční tmy tři pánové. Opatrně sestoupili po vyklápaných schodech, neboť bylo na silnici plno bláta a louží z roztáhlého sněhu. Ve dveřích objevila se za nimi v poslední ještě hmotné úkloně ramennatá postava hostinského se smeknutou čepičkou, zavznělo poslední přání dobré noci, pak se dvě přivřely, a pánové brali se dobře známou vyšlapanou stezičkou na okraj silnice jeden za druhým k domovům.

Napřed farář již sehnutý a těžce odychující, za ním kaplan a poslední doktor Vejvoda.

Nebylo ještě pozdě, sotva půl desáté, ale v Nedosekách bylo už jako po vyměnění. Tma na zemi, tma na nebi a nikde lidského hlasu. Jen kdosi v dáli, ze zákostelí, šketal pes.

Ještě než došli k násvi, doktor se oddělil. Zavolal hlasitě do předu "dobrou noc!" a již bez dalšího loučení odbočil v pravo, došlapuje jako měšťák zlehka a po špičkách po blátě, ačkoliv měl vysoké boty a kalhoty do holínek. Velebníkové před ním rovněž se nezastavili; opětovali pozdrav a ani se neohlédnouce šli dál svou cestou.

Doktor byl rád, že je sám, ačkoliv se cestou pranic nehovorelo, a každý již vlastně jen hleděl, by byl co nejdříve doma. Také v hospodě samé nebylo snad nějakého nedorozumění. Od půl osmé jako každodenně sehráli klidně svou partii preference od padesáti, vyměřeno tak z pravidla na dvě hodiny, a skončivše dopřeli svou obvyklou míru v šesté pravidelnosti a v bezpodporném již vztlávaní se počínající ospalosti. Ani o politiku se dnes nezavádilo, tak že doktor mohl být s večerem zcela spokojen. Přes to vše, když se teď oddělil od svých každodenních spoluhráčů, pocítil přece jen uvolnění. Těsně podél tmavých stavení bral se zrychlující se krokem ke svému domovu, a představy z předvečera stěhovaly se mu zas překotně pod lebku, jako do bytu, z něhož je byl na dvě hodiny jiný vypudil.

Byly zde — jedna, druhá, třetí, čtvrtá, celá legie — s tou dráždí svou plastikou, se vši překvapující věrností a úplností detailů — jak je vytvořit a zaranžovat dovede jen vyškolená fantazie a když se jími byla již často obírala.

Doktor byl bezmocen oproti nim. Byly nastěhované do jeho nitra, byli to černí ptáci — jak je nazýval — hnědíci v tmavých skulinách jeho duše a vylétující jen ve chvílích samoty, když do ní nikdo neviděl, když byly uzavřeny její okna a dvíře. Odkud se vzali? Kde se vylíbili? — Nevěděl. — Prostředek, jímž se jich zbavit — neznal. Děsili jej, hrozili se jich až, ale oni litali nad stojatou, otravnou vodou jeho smutku.

Měl postaveny ideály v svatyni své duše, měl tam sloupy i klenby krásných zásad a snah, měl v ní čisté květy dobra a lásky — ale i v posvěcených chrámech, v podkroví a úkrytech jejich věží sídlila a poletuje černá plemeno vranů.

Poprvé se vznesly — ty první z nich — přede dvěma roky, když se u ženy jeho objevily první známky povážlivé choroby srdce. Byly to mlhavé obrazy budoucnosti, kdyby mu ona odešla. Plašil ty obrazy jako hřích od sebe, ale neměl síly je zaklítí. Vraecy se, nabývaly určitějších rysů, žetelnějších barev, ustalovaly se a bohatly podrobností. Byl pln lítosti nad tím úkazem, ale ta nestála, aby jí začehnal se své duše ty představy, jež se do ní tleskla lísky svými ustalujícími se rysy. Volal na pomoc vzpomínky nešťastnějších chvílí a už strávěných, vzpomínky z dětství svého i jejího — marno, neměly moči vytknout ty obrazy z útra.

A teď, když po dvou letech objevila se u ženy za uklanných jí a mnohem povážlivějších př-

znaků táz potměšilá, těžká choroba, která tehda skoro nepozorovaně odešla, a kdy bylo stálé nebezpečí, že třeba rázem učiní konec jejímu životu — bylo těch představ již hejno a měly pevná hnízda v skulinách zákoutí jeho duše.

Tou cestou k domovu dnes večer zase se rozlétl. Nebylo k tomu třeba nikdy nic jiného než chvilky samoty, aby zamávaly křídly a vznesly se

... Jedna, druhá, třetí, čtvrtá — do nekonečna...

"Už zas — už zas —?" rozpaloval se doktor, když se přistihl, jak za nimi hledí, jak je sleduje, jak zaujal celou jeho pozornost. — "Ani okamžik jist před vámi? Jaký to mám mozek, můj Bože!"

"Podrážděný, hochu, podrážděný —" odpovídal si sám lékařsky vysvětlivě a otcovsky chláčkovitě, "a v tom se to právě líhne. Podrážděný celý nervový systém. Proč už jednou nežijíš, jako těch tisíc lidí zdejších? Proč se už jednou nevyhojíš, u všech všudy. Ale to jsou pořád ještě recidivy té protivné sebeanalýzy, té epidemie našeho věku. Pořád se plížíš po zákoutích své duše, až vyplašíš někde takové bestie. Prokletá manie!..."

"Hloupost! Jaká manie? Plod sobectví, plod toho ustavičného zření jen k svému já a pořád jen já a já. Nedostatek citu, nedostatek dobroty, to je to! — Ale u všech všudy, vždyť si jí přece nemohu vočkovat, vždyť si jí přece nemohu přidat. Jsem takový, jaký jsem... A na konec, všechno je marnost. Marnost nad marností, jak ektuje starý Fabián; a má snad dobře. Ta kniha Ecclesiastes je znamenitá kniha. A ten šibal stará zná z ní každé slovo. A žije jen dle ní, filuta! A ta jeho Rubensovská Máří —"

"Dej Pánbůh dobrou noc, milostpane," ozvalo se z nenadání z prava doktorovi u samého ucha. Tehl sebou. Poznal hlas ševce Arázima, svého téměř souseda. Stál polovslečen v polootevřených dveřích svého baráku a bafal.

"Dobrou noc," poděkoval doktor. "Co pak, že ještě nespiáte?"

"I — tak tady fajím trochu, abych tam nenadělal kouře." — (Měl ženu souchoťinářku.)

"A jak je doma?" ptal se doktor, spíš aby něco řekl, než ze zájmu.

"Inu — lepší to už sotva bude," pronášel švec zvolna. "Je chudák — no! Co dělat," a pokrčil rameny, odplivl do prostřed cesty.

"Jste hodný, že ji tak šetříte," obrátil se ještě doktor, aby marnou rozmluvu nějak zakončil.

"Inu — když fajím tam, pořád mi chřebá — a mně je jí líto. Co tedy!" šel ještě za sebou zabručet a hned potom nově odplivnuti.

"Zdali pak ten má v sobě takové číhající bestie?" šleho doktorovi hlavou. "Eh — jiná stavba, jiný materiál. Primitivnější, ale lidštější. Nevkusnější, ale mravnější. Vyšší? — Ne, ale lepší. Domek o jedné světnici, a ne hrad s věží, kde za trámy huňdí havrani. Ten domek by mi byl milejší. Ale já ty věže strnu — kat mě sper, že to udělám! O nějaký sáh při výš k slunci, co to znamená při té nekonečné vzdálenosti!"

Doktor zastavil před svým domem.

"Na každý způsob je ten švec šťastnější individuum než já," rezultoval odmykaje malá dvířka vedle vrat do dvora.

"A morálně vyšší, neuvědoměle vyšší, ale přec vyšší," dodával stannu před vchodem ke stavení a otraje nohy o vlně slámy.

Z prásně maštale ozval se v té chvíli kňučivě zavřený v ní bruk. Doktor však ihned chláčkovitě na zavolal, pak zarsal klíč do zámku, odenkl a octnuv se v tuavě chodbě, zavřel za sebou spošehouška dvíře a po špičkách ubíral se hned v levo do svého ordinančního pokoje a nyní zároveň lahtice.

Hned jak jej ovál uzavřený

vzduch chodby, jakoby bylo z její tmy cosi známého a přišerného k němu přistoupilo a jej odechlo. Stisklo mu to srdce, a pocit úzkosti mu sjel až ke kotníkům.

"Může být už rozhodnuto... Soud je rozhodnuto..."

Knítko mu sic hlavou, že by byla Běta proň jistě poslala, kdyby se byla dostavila prudší horečka nebo třesavka (jako před čtyřmi dny), nebo dokonce kollaps, ale přes to vše od několika dnů vždycky, když vstupoval do chodby svého domu, tato myšlénka jej přepadla, skočila naň, jakoby byla už dávno šňhala, až přijde. Někdy mu běžela i vstříe, když se vracel k domovu, skočila k němu na bryčku a nedala se odehnat.

"Afkce nervů," vysvětloval si chladně tyto počty, ale to proto jen, že se bál dotknout se vlastní přičiny, ačkoliv věděl, že se o zve a že jí neujde. Přijde Confiteor...

I nyní rozehvěn otevřel dvíře svého pokoje, kde staženým světlem svítila uprostřed malá visací lampa. Na stole stála skleněná láhev s vodou a sklenice. Odložil hůl i klobouk a slyšeknuv se rychle ze svého kalmuku, našel si a pil vonnými, táhlými doušky v úsilné snaze po uklidnění. Při tom znak jeho svezl se již ze zvyku na pohovku za stolem, kde spal pětiletý jeho synek Tonouš. Ležel s hubičkou pootevřenou a dýchal tíse a z hluboka. Z dětské spícího jeho tváře, té baculaté a spokojené, té čisté, milé, nevinné, jakoby byl zasvětil k doktorovi konějšivý, léčivý paprsek. Postaviv sklenici, povytáhl malou knoť lampy a přistoupiv blíže, dotkl se lehounce hlavy dítěte v takové prudce vyvstalé žádosti toho dotknuti. A hned se mu uvolnilo, a od srdce jakoby odpadávala tlážející tíse.

"Klik malá," zšeptal a usmál se. "— hravě... i ve spaní jakoby si hrál a tak se schválně skrčil a rukou peřínku si přitáh' až k bradě..."

Postál pak okamžik, pak rychle pooděšel k svému odestlanému lážku, aby se zůl z vysokých svých bot. Činil to opatrně, aby nenadělal hřmotu. Vklouznuv pak do připravených již na koberec šleřevů, vynesl boty za dvíře, a tichým krokem přešel chodbu a pootevřel protější dvíře do kuchyně. Tam u plotny na zemi seděla poloslečená již chůva Čilka a ležila malé chlapcevo shrnovačky. Kuchyňskou lampičku měla postavenou vedle sebe na zemi, takže světlo jí padalo zdola na tvář a vrhalo pohybuje se stín její hlavy až nad plotnu na zeď. Když zahlédla doktora, pozdravila.

"Běta je u paní?" zeptal se.

"Je," kývla nevytrhující se v práci.

"Nikdo tu nebyl?"

"Z fabriky pro prášky."

"Byly připraveny na stole. Dala's jim je?"

"Dala," kývla v tak horlivém přesvědčení, že jeden vrkoč (měla údes již rozpletený a byla prostovlasá) se jí přesmekl s ramene na prsa.

"Jaké má ta holka silné copy," šleho doktorovi hlavou, ale hned — jakoby se něčeho zalekl anebo zastyděl, odvrátil pohled, zavřel dvíře a bral se k ložnici ženině, k níž se veházelo parádním pokojem, jenž měl vchod na samém konci chodby.

Dříve spávala paní doktorová celý čas ve velikém rodinném pokoji hned vedle kuchyně, ale co se její choroba zhoršila a každý šranot jí bouřil a zrovna fysické bolesti způsoboval, odstěhováno její lůžko do hostinského pokoje jehož okna šla do zahrady jako okna pokoje doktorova, a kde naprosto nemohla uslyšet, zvonilo-li se v noci na muže, poněvadž zvonek šel do kuchyně. První noci šňhala s ní Čilka, ale poněvadž ta usnula vždy tak tvrdě, že jí nebylo možno zbudit, zůstávala nyní u ní děvečka Běta, starší již osoba, prostodůšná, rozvádná a dobrosrdečná, která sloužila u doktorů již na čtvrtý rok a již nemoc paní způsobovala opravdovou hlubokou lítost a veliké zneapokojení.

Sotva doktor staul u dveří a chopil se klíky, zaplálo se jeho nitro lehkým rozehvěváním. Byl to starý, známý pocit. Neposobil již bolestí, dál se pod úplným zevnějším klidem, ale uvnitř přece

The German of it!

Is the name of our little booklet of celebrated German recipes, just off the lithographers press. It will be sent to any address upon request. Anyone of the various menus will delight your palate and doubly so if topped off by a bottle of

Gund's Peerless Beer

A pure barley and hop beer brewed for over 50 years in the good old German way. You should have a case of Peerless in your home. Write us today.

John Gund Brewing Co.
La Crosse, Wis.

W. C. Heyden, Mgr., Omaha, Neb.
Phones Bell Douglas 2344 Auto A-2344
Carl Furth, Distributor, 716 South 16th St.
Phones Bell Douglas 4634 Auto A-2344

jen dráždil obolená již dávno místa. Byl jako starý kvas v duši, složité produkt davných bolestí a bojů proti nim, ztrativší již na prvotním účinku, než jak zhořklý nebo ztrpklý, ale rozlívající se přece z každé nejmenší přičiny.

"Povinná návštěva — z šetrnosti, z dobrého mravu, ze snahy hrát až do konce úlohu dobrého manžela — ale bez touhy, nanejvýš jen ze zvědavosti, jak je, a s tajným přáním, aby nebylo líp," zšeptalo v doktorovi staré přiznání, kterým se mučil a pro které se v těchto chvílích přímo nenáviděl.

"Můj Bože, vždyť já přece nejsem zlý člověk, ne, já nikomu nikdy neublížil a vždy choval bázeň někomu způsobit bolest. Vždyť já z té bázně trpěl raději sám, obětoval se, zapíral se — kde se vzalo ve mně to nelidské přání? Proč je takový zlý kout v mé duši, takový tmavý, páchnoucí kout, z něhož vyrstl tento jedovatý hříz?"

I všechny tyto davné myšlénky, neselsněkráté opakované, vylply nyní opět s tím zhořklým kvasem v jeho nitru. Nerodily se teprve, neproslehovaly jedna za druhou jeho mozek, byly již hotovým produktem a průvodcem toho kvasu.

Ohlášily se v něm svou palčivou chuť, cítil je i s ostrostí jejich v jediném tom okamžiku, aniž bylo třeba si je opakovati. A s vědomým tím pocitem jich vstoupil do temna parádního pokoje a hned se obrátil ke dveřím ložnice.

"Masku na sebe," projelo mu hlavou, a úsměv škubil mu rty.

Ale než dokročil ke dveřím, otevřely se z vnitřku a mezi nimi objevila se služka Běta.

"Zrovna teď zdrímala," zšeptala, majíc jednu ruku vzadu na klíe a druhou přidržující se paženi, jakoby očekávala, že doktor ani nevstoupne.

"Tak jak je?"

"Pěkně jí bylo. Líbevala si, že je jí volněji," sdělovala služka a vystoupila z pokoje, přivírajíc za sebou dvíře. "Utíká tam oltud tepla," upozorňovala starostlivě.

"Vzala před spaním kapky?"

"Vzala — sama jsem jí je dávala."

"No — to je dobře — Ani tam radši nepůjdu — aby se nevezubdila. Kdyby v noci bylo snad hůř, tak mě jen zavolejte!" A již obracel se ke dveřím na chodbu, ja v duši rád, že se dnes již nemusí a ní setkat i Běta vkročovala již zpět do ložnice.
(Pokračování.)

Frank Svoboda,
umělecký závod

POMNÍKOVÝ

Největší

sklad pomníků
ve Spojených Státech

1417 South 11th Street
Phone Doug. 3444
1215-25 So. 13th Str.
Phone Doug. 1872

Důležité a zajímavé pro Čechy!!

Přijali jsme jednatelství pro největší literární novinku letošního knižního trhu amerického a sice znamenitou knihu, pojednávající o staré vlasti naší, dílo znamenitého učence, prof. Will. S. Monroea

"BOHEMIA AND THE CECHS"

Je to práce opravdu vzácná, která zvláště se hodí jako neocenitelný dar pro naši dorostlou mládež, která se Monrosovou knihou seznámí nejen s historií, ale i přítomným stavem a poměry Čechů ve staré vlasti. Úprava je umělecká a kniha je bohatě ilustrována. Cena pěkně vázaného výtisku \$3.00. Přihlášky adresujte na náš závod. 17-4gr

VESELÁ MYSL - PŮL ZDRAVÍ!

Tuto osvědčenou medicínu nabízíme všem mrzutým, starým mládenčům a panám, jakož i všem přítelům zdravého humoru a vtipu: Vilimův Humoristický Kalendář na r. 1912.

Dostanete jej poštou za 35 ctů. (možno zaslati v poštov. známkách) — jistě levněji než v kterékoli lékárně — v

Centrálním Knihupectví

BRODSKÝ & SOVÁK,

302 East 72nd Street, New York, N. Y.,

největší to sklad českých knih v Americe.

Jiné kalendáře, jejich máme na 100 druhů, poštou za 30 centů. Velký výběr spásů pro mládež, božiček se za vánoční a novoroční dárky. Pamatuje, že v české ordině má být česká kniha. Pište o seznamy. Obehodníkům provise. 14-10c

A TRIUMPH IN THE ART OF BREWING

THE LEADING BEER IN THE MIDDLE WEST

Objednatky rolné a pošte val vyřizuje
CHAS STORÝ
1827-29 Sherman Ave., Omaha